

Kitap Tanıtımı

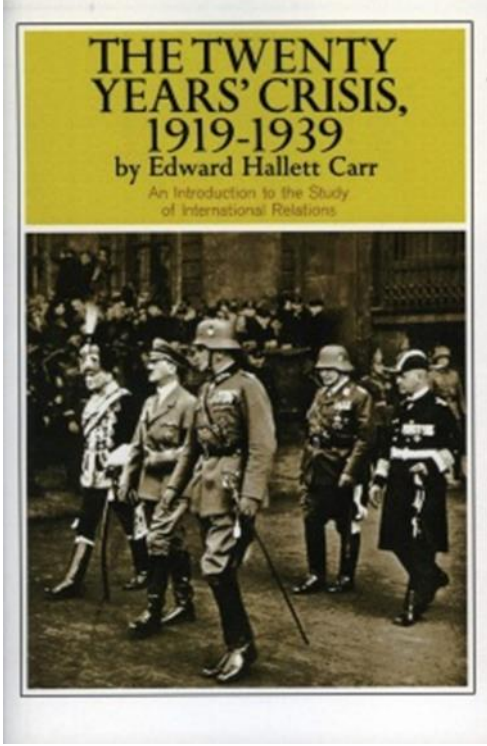
ARŞİV DÜNYASI

Cilt:7 - Sayı:2
2020/Kış

THE TWENTY YEARS' CRISIS, 1919-1939

YİRMİ YIL KRİZİ, 1919-1939

Carr, E. H. (1946). *The Twenty Years' Crisis, 1919-1939*, London: MacMillan.

Edward Hallett Carr, 20. yüzyılın en seçkin tarihçilerinden birisi olarak karşımıza çıkmaktadır. Başarılı bir eğitim hayatı geçiren Carr, üniversite için önce Dublin'deki Trinity College'da eğitimini tamamlamış sonrasında Cambridge Üniversitesinden mezun olmuştur. 1916 yılında Britanya Dışişleri Bakanlığında diplomatik mesleğine başlamıştır. Diplomatik kariyerinin sona ermesiyle beraber Carr, 1936 yılında Uluslararası Siyaset Profesörü olarak Cambridge Üniversitesinde akademisyen olarak devam etmiştir. İkinci Dünya Savaşı'nın patlak verdiği dönemde *The Times (Londra)* gazetesinde yayın yönetmen yardımcısı olarak çalışmalarına devam etmiştir. Sonuç olarak Carr, diplomatik, akademik, gazeteci-yazar ve kuramcı kimliği sayesinde uluslararası alandaki gelişmelere yabancı kalmamış, hem sahada hem de saha dışında etkili bir gözlem ve inceleme yaparak eserlerinde bunu profesyonel bir biçimde aktarmaya çalışmıştır. Pek çok kitap ve makalesi bulunan yazarımız 1982 yılında

hayatını kaybetmiştir.

Uluslararası ilişkiler disiplininin ana akım yaklaşımlarından realizmin ilk ayağı olan klasik realizm, geçmişten günümüze kadar sahip olduğu temel varsayım ve argümanlarla uluslararası sistemde yaşanan gelişmeleri kendi iddialarıyla yorumlayıp temsilcilerinin katkılarıyla birlikte disiplinde kendine yer bulmaktadır. Bu yaklaşımın disiplinindeki önemli ve etkili temsilcilerinden olan Edward Hallett Carr'ın ele almış olduğu "Yirmi Yıl Krizi, 1919-1939" başlıklı çalışmasıyla birlikte hem modern klasik realizmin temellerini atmakta hem de iki dünya savaşı arası dönemi anlamamız açısından kıymetli ve nadide eserlerden biri sayılmaktadır. Carr, bu çalışmasının yayınlamasıyla Birinci Dünya Savaşı sonrası hâkim olan liberal anlayışı yıkararak yerine klasik realist bir anlayış getirmiştir. Burada ütopyacılık veya idealizm olarak adlandırılan düşünceye yapmış olduğu eleştirilerinden ötürü realist kuramcı çizgide hareket etmektedir. Yazar idealist düşüncenin eksik yönlerini, yapılan yanlışların ve hatalı düşüncelerin önüne geçmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca bu eserinde ortaya atmış olduğu ütopyacılık-gerçekçilik tartışmasını da disiplinde büyük yankı uyandırmıştır. Bundan dolayı uluslararası ilişkiler disiplininde var olan tartışmaların ilki sayılan idealizm-realizm tartışmasına da katkı sağladığını görmekteyiz. Yazar, günümüzde hala geçerliliğini yitirmeyen bir eser ortaya koyarak savaşların yıkıcı boyutlarını anlamak ve bunun çözümü için neler yapılması gerektiğini okuyucuya bir nasihat niteliğinde sunmaktadır.

Carr'ın uluslararası ilişkiler disiplinine klasik eser olarak armağan ettiği "Yirmi Yıl Krizi, 1919-1939" dönemi anlama ve yorumlama açısından okuyucuya büyük imkân sağlamaktadır. 1939 yılında

ilk baskısı yapılsa da, 1940 ve 1946 yıllarında diğer baskıları yapılarak toplamda on iki kez baskıdan çıkmıştır. Kitabın ana maddesi veya tartışmanın ana konusu, Carr'ın disipline katkı sağladığı iki savaş arası dönemde yaşanan süreçler ve dönemin dinamiklerini ütopyacılık-gerçekçilik tartışmasıyla beraber eserinde incelemesidir.

Eser toplamda dört bölümden oluşmaktadır. Sırasıyla uluslararası siyaset bilimi, uluslararası kriz, siyaset, ahlak ve iktidar son olarak da hukuk ve değişim adlı kısımlardan oluşmaktadır. İlk kısımda, siyaset biliminde amaç ve analizlerin neler olduğunu, ütopyacılık ve gerçekçiliğin rolünü bize sunmaktadır. Siyaset biliminin bir ihtiyaç olduğunu bundan dolayı ortaya çıktığını ve bu bilimi bir amaca yönelik sunduğu pratikler olarak görmektedir. İlk olarak, talebe yönelik birtakım ihtiyaçların belirlenmesi, belirli bir amacın olması ve bu doğrultuda sınıflandırma yaparak bazı varsayımlarda bulunup çıkarım yapmak elzem olmuştur. Olguların ilk etapta ortaya çıkarılması ve bunun akıl yoluyla desteklenmesi vurgulanmaktadır. Yazar insanların akıl yoluyla kendilerine ait düşüncelerini, ortaya çıkan sorunları çözmeye kullanması gerektiğini düşünmektedir. Ütopyacılıkta insanların olumlu fikirleri veya hayalperest olarak adlandırılan birtakım düşünceleri ve olguları tanımlarken kullandıklarını belirtir. İnsan davranışı üzerinde birlikte yaşanacak bir ortamın oluşması, ideal cemaatler veya uyumlu grupların bir araya gelmesiyle dostane ilişkilerin kurulması gerçekleşecektir. Ütopik düşünce biçiminin uzun süren aşamasından sonra sona yaklaşan kısmında ve ideal düşünce biçiminin yıkılmasıyla gerçekçiliğin ortaya çıktığını görebilmekteyiz. Bilhassa, eylemlerde ve insan ilişkilerindeki kuvvet eğilimlerinde gerçekçiliğin kullanıldığını söyleyebiliriz. Olgun ve sağlam altyapısı bulunan düşüncelerin gerçekçilik olgusuyla tamamlandığını görmekteyiz. Fakat sağlıklı bir bilim yaparken bu ikisini (*ütopyacılık ve gerçekçilik*) olgularda göz ardı etmememiz gerektiğini yazar bu çalışmada vurgulamaktadır.

Yazar, ütopyacı gerçekliği reddetmektedir ve kendi sahip olduğu iradeyle kendi ütopyasını getirmek istemektedir. Gerçekçiler ise ütopyacıların yaptığı gibi değişim ve dönüşüm unsurlarına değil, daha çok gelişim üzerinde analizlerini yapmaktadırlar. Ütopyacılar siyaset teorisini bir norm olarak görmektedir, gerçekçiler ise bu teoriyi bir pratiğin sonucu olarak ortaya atmaktadırlar. Çünkü onlara göre pratik teoriyi oluşturmaktadır ve ona yön vermektedir. Ütopyacılar siyasetten bağımsız bir etiğin olduğunu veya siyasetin etiğin bir fonksiyonu olduğunu vurgular. Gerçekçiler, etiği göreceli bir kavram olarak görmektedir, siyasetin etiği yorumlaması gerektiğini ve siyaset dışında bir etik oluşturmanın mantıksız ve hata olduğunu kabul etmektedirler.

Kitabın ikinci kısmına baktığımızda ütopik arka plan, çıkarların uyumu, gerçekçi eleştiri ve gerçekçiliğin sınırları başlıklarıyla konu detaylandırılmaya çalışılmıştır. Aydınlanmayla beraber ütopyacılığın önündeki engellerin kalktığını, akıl yoluyla doğal ahlak kurallarının belirlenebildiğini ve mutluluğu aramanın önemi vurgulanır. 19. yüzyıla beraber Kant ve Rousseau'nun fikirleri sayesinde cumhuriyetçi ve demokratik yönetimler arasında savaşın olmayacağı görüşü yaygınlaşmıştır. Lakin bu düşünce biçiminin sağlam temellerinin olmadığı daha çok sarsıntılı veya kendi ayakları üzerinde duramayan bir iddia olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü devletler her ne kadar ütopya anlayışını ararken veya bunu uygulamak isterken bir taraftan yeni bir dünya savaşının çıkacağına farkında değillerdir. Devletlerin Birinci Dünya Savaşı sonrası Milletler Cemiyeti'nin kurulmasına yönelik faaliyetleri, çıkarların uyumu adı altında yaptıkları faaliyetler ve barışın ortak çıkar olduğu düşüncesi sadece savaşın çıkma sürecini uzattığını göstermektedir (Carr, 1946, s. 27). Ulusal çıkarların daha ön planda olduğu vurgulanır. Uluslararası toplumdaki ayrıcalıklı grupların kullandığı "çıkartların uyumu" kavramı tamamen bu grupların kendi çıkarlarına yönelik faaliyetlerini meşrulaştırmak amacıyla kullanılmaktadır. Ayrıca Carr, Birinci Dünya Savaşı sonrasında yapılan anlaşmaların gerçeklikten uzak ve problemleri çözmeye yeteri kadar etkili olmadığını vurgulamıştır. Örneğin, İkinci Dünya Savaşı yoluna giderken Almanya'nın agresif ve saldırgan politikalarına karşı İngiltere'nin başlattığı "yatıştırma politikasını (*appeasement policy*)" onaylasa da ne yazık ki İngiltere Almanya'nın ilerleyişini durduramamıştır. Yazar, idealizmdeki evrensel ilkelerin belirli bir zaman sonra ulusal çıkarlara hizmet edeceğini bu ilkelerin bilinçdışı bir söylem olduğunu bize vurgulamaktadır.

Kitaptaki üçüncü kısımda; siyasetin doğası, uluslararası siyasette güç ve uluslararası siyasette ahlak başlıklarıyla konu derinlemesine incelenmektedir. Siyaset ve ahlak konusunda ortaya çıkan

çatışmadan ve anlaşmazlıktan söz edilmektedir. Bu, üç farklı şekliyle bize sunulmaktadır. İlk olarak siyasetçiler, ahlaki insan penceresinden olumsuz bir perspektifte değerlendirilir fakat bu siyasetçilerin sahip olduğu iktidar veya güce karşı boyun eğmeyi zorunlu kılar. İkinci olarak, anarşik toplumda siyasetin ve siyasal kurumların ortadan kaldırılıp tamamen ahlaki değerlere bağlı bir toplumun kurulması ön görülür. Son olarak, siyasal alan ile ahlaki alanın birbirinden ayrı tutulması gerektiğine inanılır. Örnek olarak, 19. yüzyılda Almanya'da yaşayan bir papazın devletin oluşma sürecinde ahlakın kullanılmadığını, ahlakın doğasının bireysel olduğunu, kesinlikle siyasi olmadığını o dönemde vurgulamıştır. Ayrıca uluslararası siyasette askeri gücün ekonomik güçle tamamlanması gerektiği de vurgulanır. Özellikle devletlerin asgari olarak askeri gücüne ulaşması aşamasından sonra ekonomiye öncelik verdiğini zamanla refah veya gelişmiş devlet topluluğu oluşturması gerektiği vurgulamaktadır (Carr, 1946, s. 120).

Eserin son kısmında hukukun temelleri ve özellikle anlaşmaların kutsallığı başlığı ütopyan bir perspektifte eleştirilmektedir. Devletlerin çıkarları doğrultusunda haksız olduğu bir durumda anlaşmaya bağlı kalmadan tek taraflı olarak çekilmesi bize anlaşmaların ütöpik yaklaşımın sunduğu kutsallık kavramını sorgulamaya götürmektedir.

Sonuç olarak yazar, devletler arasındaki rasyonel ve iyi olarak düşünülen barış ve iş birlikçi fikirlerin uluslararası alanda kaos ve çatışma halini doğurduğunu göstermektedir. Genel olarak, Batı diplomasisinde var olan "ütöpik" düşünme şeklinin derin ve kalıcı bir eleştirisini yapmıştır. Bir taraftan Carr, ütopyacısız gerçekçiliğin olmayacağını vurgulamaktadır. Bu nedenle, mantıklı siyaset bilimi ve siyasal düşünce gerçekçilik ve ütopya unsurlarına dayanmalıdır. Böylece ütopya ve gerçekçilik birbirleri için tamamlayıcı unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Carr bu çalışmayla beraber klasik realist düşünürler arasında kendisini farklılaştırmıştır. Ütopyacılık-gerçekçilik tartışması hem kendi döneminde hem de günümüzde her ne kadar eleştirilere maruz kalsa da halen kullanmakta olduğumuz, referans gösterdiğimiz ve disiplinin başlangıcında ilk tartışma konumuzun bu olduğunu görmekteyiz. Uluslararası ilişkiler alanında çalışan akademisyenlerin klasik realist okumalar yaparken ihmal edeceği bir yazar ve çalışma olmamalıdır. Aslında eserleri sadece uluslararası ilişkiler çalışanlarına değil, herkese hitap eden ve herkesin istifade edeceği eserlerdir.

Fahri TELLİ

Yüksek Lisans Öğrencisi

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

fhritli@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-6918-4133>